

си и ги турятъ подъ мишницата си. Тѣ ги слагатъ на главата си само когато царѣтъ вече е отминалъ. Така постѣпватъ всички, които се явяватъ предъ царя, знатни, както и малки по чинъ, дори и собственитѣ му синове и братята му, които, когато го видятъ, свалятъ калпака отъ главата си и го турятъ подъ мишницата си. Следъ това кимнатъ къмъ него съ главитѣ си и оставатъ на кракъ, докато той ги покани да седнатъ. Които седятъ предъ него, падатъ на колѣне. Докато царѣтъ е още предъ очитѣ имъ, не слагатъ калпака на главата си.

Думитѣ на арабина, че който седне по покана на царя пада на колѣне, означаватъ, че сѣда на колѣно, както е прието въобще у източнитѣ народи. Въ всѣки случай, царѣтъ е седѣлъ по-високо, отколкото всички присѣдстващи, както и шатрата на царя у всички сродни народи е била поставяна по-високо, отколкото онѣзи на всички други. Че действително арабинѣтъ е искалъ да каже, какво поканенитѣ отъ царя българи, не че падатъ на колѣне, а сѣдатъ на колѣне, за да останатъ по-низко отъ царя, е фактъ, въ полза на който свидетелствува 42-я отговоръ на папа Николай I: „Вие твърдите, че когато вашиятъ князь седне на столъ, както е обичаятъ, до трапезата, за да яде, никой не сътрапезничи съ него, нито дори жена му, докато вие далечъ отъ него насѣдвате на низки столчета и ядете на земята“.

Отъ разказа на Ибнъ Фадланъ разбрахме, че прабългаринѣтъ е давалъ така изразъ на почитѣта си, като е свалялъ калпака си. Но и тогава главата му не ще да е оставала непокрита, именно българитѣ питатъ папата Николай I въ 66-я отговоръ: могатъ ли да влизатъ въ църква съ повезка отъ лененъ платъ, която носятъ на главата си. Това покривало на главата, повезка отъ лененъ платъ, сигурно не е калпакъ, понеже, българитѣ когато искали да даватъ изразъ на почитѣта си, сваляли калпака си. А ако българинѣтъ почита и най-голѣмия човѣкъ, царя си, съ това, че сваля калпака си и не го туря на главата си докато го вижда, не може да се вѣрва, че ще попита, дали може да държи калпака на главата си предъ Бога, въ черквата. Имено, този обичай на българитѣ да свалятъ калпака си въ знакъ на почитъ, съвпада съ християнския обичай — въ черква да се сваля шапка. И така, тѣ трѣбва да смѣтатъ за съвсемъ естествено, че въ черквата трѣбвало да свалятъ калпака си. — Както виждаме и Чингисъ ханъ,